

Çorum Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin E-Muhasebe Uygulamaları ile İlgili Tutumları*

Ela HİÇYORULMAZ¹, Habib AKDOĞAN²

¹ Doç. Dr. Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü; elahicyorulmaz@hitit.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7442-4138

² Prof. Dr. Ufuk Üniversitesi, İİBF, habibakdogan@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-3639-5310

Öz: Hayatımıza teknolojinin girmesiyle birlikte yepyeni bir dönemin başladığı söylenebilir. Özellikle de teknolojinin hızlı ve sürekli değişimi birçok alanda değişikliklere gidilmesine neden olmaktadır. Muhasebe meslek mensuplarının token taşı kullanarak yaptığı hesaplamalardan elektronik işlemlerin gerçekleştiği bir döneme gelinmiştir. Artık tüm işlemler elektronik olarak yapılabilmektedir. Hatta muhasebe alanında e-muhasebe uygulamalarının kullanımı yasa ile zorunlu kılınmıştır. İşlemlerin elektronik olarak gerçekleşmesi; zaman, maliyet, kullanım kolaylığı, bilgiye hızlı erişim, denetim gibi noktalarda avantaj sağlamaktadır. Ancak muhasebe meslek mensuplarının bu teknolojik yenilikleri yakından takip ederek uygulaması bir zorunluluk haline gelmiştir. E-fatura, e-defter, e-imza, e-beyanname, e-dönüşüm gibi uygulamaların kurulumu ve kullanımı konusunda yaşanan sorunların ortadan kaldırılması gerekmektedir. Yeni muhasebe yazılımları ve uygulamaları hakkında muhasebe meslek mensuplarının görüşlerinin alınması programları kullanan kişiler olmaları nedeniyle önem arz etmektedir. Bu nedenle çalışmada serbest muhasebeci mali müşavirlerin e-muhasebe uygulamaları konusundaki tutumları araştırılmıştır. Çalışma Çorum il merkezinde bulunan muhasebe meslek mensuplarına anket tekniği ile uygulanmıştır. Anketler Temmuz 2023- Aralık 2023 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Anket formundan elde edilen veriler SPSS-21 programı ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre serbest muhasebeci mali müşavirlerin yaş ve mükellef sayıları ile e-uygulama alt boyutlarında anlamlı ilişki tespit edilmemiştir. Yaş ve mesleki deneyimlerinde ise sadece e-uygulamaların takibi ve görüşler boyutunda anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Bu anlamlı farklılıklar Tukey analizi test edilmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise serbest muhasebeci mali müşavirlerin demografik özellikleri ile e-muhasebe uygulamalarına karşı tutumları arasında ilişki bulunmamaktadır sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: E-Muhasebe, E-Uygulamalar, E-dönüşüm, Elektronik işlemler, Muhasebe Meslek Mensubu
Jel Kodları: M41, M40, O14

Atıf: Hiçyorulmaz E., Akdoğan H. (2024). Çorum Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin E-Muhasebe Uygulamaları ile İlgili Tutumları, *Politik Ekonomik Kuram*, 8(1), 266-276.
<https://doi.org/10.30586/1433908>

Geliş Tarihi: 08.02.2024
Kabul Tarihi: 22.03.2024

Telif Hakkı: © 2024. (CC BY) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Attitudes of Çorum Accounting Professionals Regarding E-Accounting Practices

Abstract: It can be said that a brand-new era has begun with the introduction of technology into our lives. In particular, the rapid and continuous change of technology causes changes in many areas. We have come to a period in which electronic transactions are made from calculations made by accounting professionals using token stones. All transactions can now be performed electronically. In fact, the use of e-accounting applications in the field of accounting has been made mandatory. Transactions are carried out electronically. It provides advantages in terms of time, cost, ease of use, quick access to information, and control. However, accounting professionals must closely follow and apply these technological innovations. Problems encountered in the installation and use of applications such as e-invoice, e-ledger, e-signature, e-declaration and e-transformation need to be eliminated. Obtaining the perspectives of accounting professionals about new accounting software and applications is important because they are the people who use the programs. In this study, the attitudes of accountants' professionals toward e-accounting applications were investigated in the study. The research was

* Bu çalışma için etik onay, Hitit Üniversitesi Girişimsel Olmayan Etik Kurulu'ndan 03.07.2023 tarih ve 2023/214 sayılı olarak alınmıştır.

applied to accounting professionals in Çorum city center using the survey technique. The surveys were conducted between July 2023 and December 2023. The data obtained from the survey form were analyzed using the SPSS-21 program. According to the analysis results, no significant relationship was detected between the age and number of taxpayers of independent accountants and financial advisors and e-application sub-dimensions. A significant relationship was found between age and professional experience only in terms of following e-applications and opinions. These significant differences were tested by Tukey analysis. When evaluated in general, it was concluded that there is no relationship between the demographic characteristics of independent accountants and financial advisors and their attitudes towards e-accounting applications.

Keywords: E-Accounting, E-Applications, E-Transformation, Electronic Transactions, Accounting Professionals.

Jel Codes: M41, M40, O14

1. Giriş

Bilgi ve iletişim teknolojileri sürekli gelişmeye devam etmektedir. Bu gelişim sırasında ortaya birçok değişiklik çıkmaktadır. Bu teknolojileri kullananlar açısından kimi zaman olumlu kimi zaman da olumsuz etkiler yaşanmaktadır. Ancak olumsuz etkileri en az düzeye indirgeyerek bu teknolojileri her geçen gün daha fazla kullanmaya çalışmaktayız. Elektronik işlemler olarak adlandırılan e-işlemler işletmelerin ve bireylerin gündelik hayatlarında yer almaktadır. Örneğin e-Devlet ile bireyler devlet tarafından verilen tüm hizmetlere kolaylıkla ulaşırken, e-uygulamalar ile işletmeler faturalama, arşiv, tahsilat, dekont, sigorta, muhasebe gibi işlemleri elektronik olarak gerçekleştirmektedir. İşletmelerin elektronik işlemlere dönüşümünde en çok muhasebe departmanlarının etkilendiği söylenebilir (Bayraktar ve Yıldırım, 2017, s.96).

Muhasebe departmanlarının kullanmış oldukları elektronik muhasebe işlemleri sayesinde zaman ve maliyet avantajı elde edilmekte, muhasebe meslek mensuplarının verimliliği artmaktadır. Temel görevlerinden birisi olarak kabul edilen kayıt tutma tekniği yerine analiz ve yorum yapma yönleri gelişmiştir (Deniz ve Güngör Taç, 2020, s.623). Elektronik uygulamaların kullanıcıları olan muhasebe meslek mensuplarının görüşleri işlemlerin sorunsuz bir şekilde ilerlemesi için önem arz etmektedir.

Bu çalışmada öncelikle elektronik muhasebe işlemleri konusuna değinilmiştir. Daha sonra muhasebe meslek mensuplarının elektronik muhasebe işlemleri konusundaki görüşlerini veya tutumlarını ele alan çalışmalar literatür taraması olarak sunulmuştur. Çalışmanın araştırma bölümünde ise Çorum il merkezinde faaliyetlerine devam eden serbest muhasebeci mali müşavirlerin (SMMM) elektronik muhasebe işlemleri (e-muhasebe) konusundaki tutumları araştırılmıştır. Ankete bir yeminli mali müşavir katıldığı için çalışmada SMMM olarak genelleme yapılmıştır. Araştırmada anket tekniği uygulanmış ve anketten elde edilen bulgularda SMMM'lerin elektronik muhasebe uygulamaları konusundaki görüşleri ile demografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Çalışmanın sonuç bölümünde yapılan araştırma hakkında bilgilerle yer verilmiş ve konu ile ilgili öneriler sunulmuştur.

2. Elektronik Muhasebe İşlemleri

Çok sayıda kayıt işlemleri yapan, birçok defter ve belgeyi düzenleyerek arşivleyen muhasebe meslek mensuplarının kâğıt tüketimi yerine elektronik işlemleri tercih etmesi verimlilik, maliyet ve zaman avantajı sağlamaktadır. Bu gelişen teknolojinin de usul ve esaslar ile desteklenmesi gerekmektedir. 19 Ekim 2019 tarihinde yayımlanan ve 01.01.2020 tarihinden itibaren yürürlüğe giren Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (VUK) 509'da elektronik kayıt kavramı tanımlanmıştır. Bu tanıma göre elektronik kayıt "elektronik ortamda tutulan ve elektronik defter ve belgeleri oluşturan, elektronik yöntemlerle erişimi ve işlenmesi mümkün olan en küçük bilgi ögesidir". Ayrıca aynı tebliğde muhasebe işlemlerinde kullanılan elektronik araçlar; e-fatura, e-arşiv fatura, e-irsaliye, e-serbest

melek makbuzu, e-müstahsil makbuz, e-gider pusulası, e-bilet uygulaması, e-sigorta komisyon gider belgesi, e-sigorta poliçe, e-döviz alım satım belgesi, e-dekont uygulaması şeklinde sıralanmıştır. Ayrıca Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB, 2024) internet sayfasında yer alan e-işlemler; e-beyanname, e-fatura, e-defter, e-tebligat, defter beyan sistemi, dijital vergi dairesidir (VUK GT 509).

Muhasebe meslek mensupları teknolojik gelişmelerden ve dijital işlemlerden en çok etkilenen meslekler içerisinde ilk sıralarda yer almaktadır (Onan, 2023, s.1). Bu nedenle muhasebe meslek mensuplarının yeni elektronik işlemlere uyum sağlaması için farklı yetenekler geliştirmesi gerekmektedir (Akdoğan ve Akdoğan, 2018, s.5). Muhasebe meslek mensuplarının elektronik işlemleri kullanma sürecinde ortaya çıkan sorunların ya da bu uygulamalar hakkındaki görüşlerin araştırılarak daha etkin kullanımının sağlanması gerekmektedir.

3. Literatür Taraması

Türkiye’de 2003-2004 yılı eylem planında yer alarak uygulanmaya başlanan e-dönüşüm süreci ile literatürde e-muhasebe uygulamaları konusunda muhasebe meslek mensuplarının görüşlerine yönelik araştırmalar yer almıştır. Farklı illerde çeşitli yöntemlerle (anket, mülakat gibi) yapılan araştırmalardan önemli olanlardan bazıları tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 1. E-Muhasebe Uygulamasına Yönelik Literatür Taraması

Yazarlar	
Kavcı ve Ercan (2022)	Yapılan çalışmada Gaziantep’te faaliyetlerine devam eden muhasebe meslek mensuplarının e-uygulama konusundaki görüşleri araştırılmıştır. Araştırmada anket tekniği uygulanmış olup, araştırma sonucunda e-uygulama konusundaki görüşlerin pozitif yönde olduğu belirlenmiştir.
Tuğay ve Güler (2021)	Isparta il merkezinde çalışmalarına devam eden muhasebe meslek mensuplarının elektronik uygulamalar hakkındaki görüşleri araştırılmıştır. Araştırma sonucunda e- muhasebe uygulamalarının Türkiye’de uygulanması gerektiği ancak alt yapı yetersizliği ve uygulamalar ile ilgili bilgi eksikliği nedeniyle hazır olunmadığı belirtilmiştir.
Uluslan ve Bozkurt (2021)	Çalışmalarında Yozgat’ta faaliyetlerine devam eden muhasebe meslek mensuplarının e-fatura ve e-defter uygulamaları konusundaki görüşlerini mesleki unvan ve mesleki deneyimleri açısından araştırmışlardır. Muhasebe meslek mensuplarının e-uygulamaları bazen yararlı buldukları, Hazine ve Maliye Bakanlığı’nun uygulamaları konusunda kararsız kaldıkları ancak e-uygulamaları güncel bir şekilde takip ettikleri ve çeşitli önerilerinin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Pusmaz ve Özulucan (2021)	Kayseri ve Niğde’de faaliyetlerine devam eden muhasebe meslek mensuplarının dijital muhasebe okur yazarlık düzeylerinin araştırıldığı çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma sonucunda muhasebe meslek mensuplarının dijital muhasebe konusunda okuryazarlık ve bilinç düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Deniz ve Güngör Tanç (2020)	Hatay ilinde faaliyetlerine devam eden muhasebe meslek mensuplarının e-dönüşüm süreci ile ilgili görüşleri çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Çalışmada anket yöntemi uygulanmış olup, muhasebe meslek mensuplarının alt yapıyı yetersiz buldukları ve mükelleflerin dijital muhasebe ile ilgili bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Apalı (2020)	Bursa’da faaliyetlerine devam eden muhasebe meslek mensuplarının e-dönüşümden memnuniyet düzeylerinin araştırıldığı çalışmada anket tekniği uygulanmıştır. Araştırma sonucunda muhasebe meslek mensuplarının demografik özellikleri ile e-dönüşüm süreci hakkındaki memnuniyet düzeyleri arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.
Karasioğlu ve Garip (2019)	Karaman’da faaliyetlerine devam eden muhasebe meslek mensuplarının e-dönüşüm sürecindeki sorunlarını araştırmışlardır. Araştırmada anket tekniği uygulanmıştır. Analiz sonucunda ise en büyük sorunun nitelikli eleman sayısının az olması olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle konu ile ilgili eğitimlerin sürekli olarak verilmesi önerilmiştir.
Elçin vd. (2018)	Çalışmada, Türkiye’deki muhasebe meslek mensuplarının e-uygulamalara geçiş sürecindeki görüşleri araştırılmıştır. Araştırmada anket ve mülakat yöntemleri uygulanmıştır. Yapılan araştırma sonucunda alt yapı eksikliğinin giderilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca uzun vadede bu uygulamalara geçiş yapılması ve konu ile ilgili eğitimlerin verilmesi sonucuna ulaşılmıştır.
Gönen ve Solak (2017)	Muhasebe meslek mensuplarının e-dönüşüm sürecindeki sorunlarını çalışmalarında ele almıştır. Çalışma İzmir’de faaliyetlerine devam eden muhasebe meslek mensuplarına anket tekniği uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda, alt yapı sorunlarının bulunduğu, hizmet maliyetlerinde ve iş yükünde bir artışın olacağı ifade edilmiştir.
Bayraktar ve Yıldırım (2017)	Muhasebe meslek mensuplarının e-belge uygulamalarını kullanma ve kabullenme düzeylerinin araştırıldığı çalışma Karabük’te yapılmıştır. Çalışma sonucunda muhasebe meslek mensuplarının e- belge uygulamalarını orta düzeyde kabullendikleri ve %54,10 oranında e-fatura ve e-belge kullandıkları tespit edilmiştir.

4. Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin E-Muhasebe Uygulamalarına Yönelik Tutumunun Araştırılması

Çalışmanın bu bölümünde; araştırmanın amacı, yöntemi ve kapsamı, hipotezleri ile araştırmada elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1 Araştırmanın Amacı Yöntemi ve Kapsamı

Bu çalışmanın amacı, Çorum serbest muhasebeci mali müşavirlerin E-Muhasebe uygulamalarına yönelik tutumlarının ölçülmesidir.

Araştırmada birincil veri toplama tekniklerinden anket yöntemi kullanılmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, mesleki unvan, mesleki deneyim, mükellef sayısı olmak üzere toplam 6 ifade bulunmaktadır. İkinci bölümde kullanılan ölçek Bozkurt'un (2020) çalışmasında kullandığı 24 ifadeden oluşan ve 5'li likert tipi soru formatı ile hazırlanan ifadeleri içermektedir. Ölçekte 3 alt boyut bulunmaktadır. Bunlar; e-muhasebe uygulamalarının faydalılığı (1-12. Sorular), Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın e- muhasebe uygulamalarının değerlendirilmesi (13-20. Sorular) ve muhasebe meslek mensuplarının e-muhasebe uygulamalarını takip durumları (21. Soru) ile bu konudaki görüşleridir (22-24. Sorular). Anketler; anket çalışmaları, dosya ve görüntü kayıtları gibi retrospektif arşiv taramaları kapsamındaki online anket (Google Forms) çalışması yöntemi ile elde edilmiştir ve 1 Temmuz – 31 Aralık 2023 tarihleri arasında Çorum SMMM Odasına kayıtlı il merkezinde bulunan ve aktif çalışan muhasebe mensuplarına uygulanmıştır. Uygulanan anket için gerekli etik kurul izni Hitit Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 2023-214 başvuru numarası ile 03/07/2023 tarihinde alınmıştır.

Çorum SMMM Odasına kayıtlı ve il merkezinde çalışan 209 kişi bulunmaktadır. Tolerans gösterilebilecek örnekleme hacmine göre 209 kişilik bir evrenden %95 güven düzeyinde 135,487 kişilik örneklem alınması yeterli görülmektedir (Bayram, 2012, s.17). Araştırma örneklemini minimum 135 kişi olarak belirlenmiş ve 135 anket ile analizler tamamlanmıştır. Araştırmada veri analizleri SPSS 21 paket programı ile gerçekleştirilmiştir. İstatistiki anlamlılık düzeyi için % 95 güven düzeyi ($p < 0.05$) kabul edilmiştir.

4.2 Araştırmanın Hipotezleri

Çalışmada 3 ana hipotez ve her bir ana hipoteze ait 4 alt hipotez bulunmaktadır. Bu hipotezler aşağıda yer almaktadır.

H1. SMMM'lerin demografik özellikleri ile e-muhasebe uygulamalarının faydalı bulunması konusundaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H1a. SMMM'lerin cinsiyetleri ile e-muhasebe uygulamalarının faydalı bulunması konusundaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H1b. SMMM'lerin yaşları ile e-muhasebe uygulamalarının faydalı bulunması konusundaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H1c. SMMM'lerin mesleki deneyimleri ile e-muhasebe uygulamalarının faydalı bulunması konusundaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H1d. SMMM'lerin mükellef sayıları ile e-muhasebe uygulamalarının faydalı bulunması konusundaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2. SMMM'lerin demografik özellikleri ile Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın uygulamalarını değerlendirmeleri konusundaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2a. SMMM'lerin cinsiyetleri ile Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın uygulamalarını değerlendirmeleri konusundaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2b. SMMM'lerin yaşları ile Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın uygulamalarını değerlendirmeleri konusundaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2c. SMMM'lerin mesleki deneyimleri ile Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın uygulamalarını değerlendirmeleri konusundaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2d. SMMM'lerin mükellef sayıları ile Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın uygulamalarını değerlendirmeleri konusundaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₃. SMMM'lerin demografik özellikleri ile e-muhasebe konusundaki gelişmeleri takip durumları ve bu konudaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H_{3a}. SMMM'lerin cinsiyetleri ile e-muhasebe konusundaki gelişmeleri takip durumları ve bu konudaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H_{3b}. SMMM'lerin yaşları ile e-muhasebe konusundaki gelişmeleri takip durumları ve bu konudaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H_{3c}. SMMM'lerin mesleki deneyimleri ile e-muhasebe konusundaki gelişmeleri takip durumları ve bu konudaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H_{3d}. SMMM'lerin mükellef sayıları ile e-muhasebe konusundaki gelişmeleri takip durumları ve bu konudaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

4.3 Araştırmanın Güvenilirliği

Cronbach Alfa testi uygulanarak araştırmanın güvenilirliği test edilmiştir. Analiz sonucu aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2. Araştırmanın Güvenilirlik Sonuçları

Boyutlar	Alfa Katsayısı	Madde Sayısı
Genel	0,955	24
Uygulamaların Faydalılığı	0,922	12
Uygulamaların Değerlendirilmesi	0,880	8
Uygulamaların Takibi ve Görüşler	0,933	4

Ölçeğin genel içsel tutarlılığını gösteren güvenilirlik katsayısı 0,955'tir. Uygulamaların faydalılığı alt boyutunda bu katsayı 0,922, uygulamaların değerlendirilmesi alt boyutunda 0,880 ve uygulamaların takibi ve görüşler alt boyutunda 0,933 olarak bulunmuştur. Cronbach Alfa değerlerinin 0,70'ten büyük olması nedeniyle ölçeğin güvenilir olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle analizlere devam edilmiştir.

4.4 Araştırmada Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde öncelikle muhasebe meslek mensuplarının demografik özelliklerine yer verilmiştir. Tablo 3'te bu bilgiler yer almaktadır.

Tablo 3. Muhasebe Meslek Mensuplarının Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler		N	%
Cinsiyet	Kadın	29	21,5
	Erkek	106	78,5
Yaş	20-29	6	4,4
	30-39	25	18,5
	40-49	42	31,1
	50-59	40	29,6
	60 ve üzeri	22	16,3
Eğitim Düzeyi	Lise	0	0
	Ön Lisans	0	0
	Lisans	131	97,0
Mesleki Unvan	Lisansüstü	4	3,0
	SM	1	0,7
	SMMM	134	99,3
Mesleki Deneyim	YM	0	0
	1-5 yıl	22	16,3
	6-10 yıl	14	10,4
	11-15 yıl	23	17,0
	16-20 yıl	20	14,8
Mükellef Sayısı	21 yıl ve üzeri	56	41,5
	1-25	48	35,6
	26-50	33	24,4
	51-100	45	33,3
	101 ve üzeri	9	6,7

Tablo 3'te yer alan bilgilere göre; ankete katılan SMMM'lerin %21,5'i kadın, %78,5'i erkektir. Yaş dağılımlarına bakıldığında; %29,6 ile 50-59 yaş aralığı ile %31,1 ile 40-49 yaş

aralığında yoğunluğun olduğu görülmektedir. SMMM'lerin % 97,0'si lisans mezunu olup, % 99,3'ü SMMM unvanına sahiptir. Mesleki deneyimleri incelendiğinde en yüksek oranın %41,5 ile 21 yıl ve üzerinde, en düşük oran ise %10,4 ile 6-10 yıl aralığında ortaya çıkmıştır. Mükellef sayıları açısından ise, 101 ve üzerinde mükellefi olan SMMM'lerin oranı %6,7 ile en düşük, 1 ile 25 arasında mükellefi olan SMMM'lerin oranı %35,6 ile en yüksek olarak tespit edilmiştir.

SMMM'lerin ankette yer alan ifadelere vermiş oldukları yanıtların sayıları, yüzdeleri, ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. İfadelere Verilen Yanıtların Yüzdeleri ve Ortalamaları

İfadeler ve Katılım Dereceleri	1		2		3		4		5		X	SS
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
1.E-Uygulamalar kullanılması ile kırtasiye kullanım maliyeti azalmaktadır.	25	18,5	33	24,4	9	6,7	45	33,3	23	17,0	3,06	1,418
2.E-Uygulamalar ile arşivleme ve saklama maliyeti azalmaktadır.	28	20,7	24	17,8	13	9,6	46	34,1	24	17,8	3,10	1,437
3.E-Uygulamalar ile daha fazla işi kısa sürede gerçekleştirerek zaman tasarrufu sağlanmakta ve dolayısıyla daha az personel ile çalışma imkân sunulmaktadır	22	16,3	28	20,7	22	16,3	38	28,1	25	18,5	3,12	1,372
4.E-Uygulamalar ile istenilen bilgiye kolay ve hızlı erişim sağlanmaktadır.	12	8,9	12	8,9	7	5,2	60	44,4	44	32,6	3,83	1,231
5.E-Uygulamaların kullanımı ile borç tahsilat süresi kısalmaktadır.	19	14,1	41	30,4	37	27,4	29	21,5	9	6,7	2,76	1,141
6.E-Uygulamalar aracılığı ile yapılan işlemler minimum hata ile gerçekleştirilmektedir.	9	6,7	24	17,8	19	14,1	63	46,7	20	14,8	3,45	1,144
7.E-Uygulamaların kullanımı ile muhasebe hileleri en aza indirgenmektedir.	7	5,2	22	16,3	31	23,0	56	41,5	19	14,1	3,43	1,083
8.E-Uygulamalar sayesinde daha güvenilir veriler elde edilmektedir.	8	5,9	10	7,4	19	14,1	64	47,4	34	25,2	3,79	1,089
9.E-Uygulamalar ile ispatlama gücü artmaktadır.	6	4,4	18	13,3	19	14,1	59	43,7	33	24,4	3,70	1,114
10.E-Uygulamalar ile daha kolay ve hızlı bir şekilde vergi denetimi gerçekleştirilmektedir.	11	8,1	7	5,2	15	11,1	70	51,9	32	23,7	3,78	1,117
11.E-Uygulamalar ile vergi kaçakçılığında azalma olmaktadır.	11	8,1	21	15,6	27	20,0	54	40,0	22	16,3	3,41	1,174
12. E-Uygulamalar GİB gözetiminde olduğu için kullanıcılar, ticari ve kişisel bilgilerin güvende olduğunu düşünmektedir.	12	8,9	16	11,9	27	20,0	64	47,4	16	11,9	3,41	1,122
13.E-Uygulama sistemlerinin öğrenilmesi kolaydır.	12	8,9	19	14,1	16	11,9	65	48,1	23	17,0	3,50	1,190
14.E-Uygulama sistemlerinin kullanılması kolaydır.	12	8,9	19	14,1	18	13,3	65	48,1	21	15,6	3,47	1,177
15.E-Uygulamaların kullanımı sırasında sıklıkla sistemden kaynaklanansorunlarla karşılaşmaktadır.	21	15,6	11	8,1	10	7,4	48	35,6	45	33,3	3,63	1,148
16. E-Uygulamaların kullanımı konusunda GİB tarafından yapılan bilgilendirmeler yeterlidir.	26	19,3	36	26,7	32	23,7	32	23,7	9	6,7	2,72	1,213
17.E-Uygulamalar, şimdiye kadarki süreçte başarı ile uygulanmaktadır.	22	16,3	20	14,8	36	26,7	52	38,5	5	3,7	2,99	1,159
18.E-Uygulamalara geçilmesi yerinde bir uygulamadır.	9	6,7	9	6,7	15	11,1	58	43,0	44	32,6	3,88	1,140
19.E-Uygulamalar genel olarak memnuniyet vericidir.	16	11,9	15	11,1	18	13,3	65	48,1	21	15,6	3,44	1,226
20.E-Uygulamaların kullanımı zorunlu olmasa dahi kullanmak isterim.	11	8,1	10	7,4	11	8,1	66	48,9	37	27,4	3,80	1,164
21.E-Uygulamalarla ilgili gelişmeleri yakından takip ediyorum.	9	6,7	11	8,1	5	3,7	63	46,7	47	34,8	3,95	1,148
22.E-Uygulamalarla ilgili gelişmelerin devam etmesi ve bunun muhasebeuygulamalarının tamamına yansıtılması gerekir.	13	9,6	6	4,4	9	6,7	54	40,0	53	39,3	3,95	1,230
23.E-Uygulamaların kullanılması için eğitim alınması gereklidir.	11	8,1	10	7,4	13	9,6	68	50,4	33	24,4	3,76	1,149
24.E-Uygulamalardan faydalanan kişi sayısının artması için devlet tarafından teşvik projelerinin düzenlenmesi gereklidir.	10	7,4	12	8,9	10	7,4	52	38,5	51	37,8	3,90	1,215
Toplam	135	100	135	100	135	100	135	100	135	100		

1= Kesinlikle Katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3= Kararsızım, 4= Katılıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 4'te yer alan sonuçlar incelendiğinde; e-muhasebe uygulamaları hakkında GİB'in yapmış olduğu bilgilendirmelerin yetersiz olduğu (2,72), bu uygulamaların şu ana kadar başarılı bir şekilde uygulanmadığı (2,76) ve borç tahsilat süresini kısaltmadığı (2,99) yönünde görüş bildirmişlerdir. Diğer ifadelerde ise kararsız kalmışlardır (3-4).

Çok sayıda değişkenin birbiriyle olan ilişkiyi ve madde boyutlarını ortaya koymak amacıyla yapılan açımlayıcı faktör analizi sonuçları Tablo 5'te yer almaktadır (Tuğay ve Kılıç, 2017, s.769).

Tablo 5. Faktör Analizi Sonuçları

İfadeler	Faktörler		
	1	2	3
1	0,640		
2	0,499		
3	0,527		
4	0,638		
5	0,417		
6	0,769		
7	0,883		
8	0,922		
9	0,884		
10	0,880		
11		0,631	
12		0,585	
13		0,736	
14		0,659	
15		0,578	
16		0,644	
17		0,782	
18		0,690	
19		0,744	
20		0,724	
21			0,698
22			0,675
23			0,608
24			0,455
Açıklanan Varyans Yüzdesi	50,936	8,766	7,425

N=135; KMO= 0,879
Bartlett's Sph. Ki Kare= 3256,813; p=0,000
Toplam açıklanan varyans= 67,128

Ölçekte 3 faktör belirlenmiştir. Birinci faktör açıklanan toplam varyansın %50,936'sını oluşturmaktadır. İkinci faktör açıklanan toplam varyansın %8,766'sını oluşturmaktadır. Üçüncü faktör ise toplam varyansın %7,425'ini açıklamaktadır. Toplamda açıklanan varyans %67,128'dir.

Tablo 6'da veri setinin normal dağılım, basıklık ve çarpıklık test sonuçları yer almaktadır.

Tablo 6. Normal Dağılım, Basıklık, Çarpıklık Test Sonuçları

Boyutlar	Kurtosis	Skewness
E-Uygulamaların Faydalılığı	0,629	-0,800
E-Uygulamaların Değerlendirilmesi	0,200	-0,835
E-Uygulamaların Takibi ve Görüşler	1,480	-1,446

Kurtosis ve Skewness değerlerinin -1,5 ile +1,5 arasında olması sosyal bilimler alanında grupların normal dağılım gösterdiğini ifade eder (Tabachnick ve Fidell, 2013). Bu nedenle veri setinin normal dağılım gösterdiği kabul edilmiştir.

Cinsiyet değişkeni dikkate alınarak yapılan bağımsız örneklem T testi sonucu Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7. Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T-Testi

	Cinsiyet	N	X̄	SS	t	p
E-Uygulamaların Faydalılığı	Kadın	29	3,4684	0,84116	0,443	0,476
	Erkek	106	3,3860	0,89873		
E-Uygulamaların Değerlendirilmesi	Kadın	29	3,5819	0,90341	1,017	0,667
	Erkek	106	3,3880	0,91139		
E-Uygulamaların Takibi ve Görüşler	Kadın	29	3,9741	0,98049	0,476	0,220
	Erkek	106	3,8656	1,11653		

Yapılan analiz sonucuna göre cinsiyet değişkeni ile alt boyutlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (>0,05). Kadın ve erkek SMMM'lerin e-uygulamaların faydalılığı, değerlendirilmesi, takibi ve görüşleri arasında bir fark tespit edilmemiştir. Bu sonuçlar kapsamında araştırmamızın hipotezlerinden H_{1a}, H_{2a} ve H_{3a} desteklenmemiştir.

Tablo 8’de yaş değişkenine göre Anova testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 8. Yaş Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları

		N	X̄	SS	F	p	Post-Hoc	
E-Uygulamaların Faydalılığı	Yaş	20-29	6	3,9444	1,02289	1,134	0,344	-
		30-39	25	3,1933	1,07360			
		40-49	42	3,4663	0,71190			
		50-59	40	3,4604	0,87053			
		60 ve üzeri	22	3,2727	0,92624			
E-Uygulamaların Değerlendirilmesi	Yaş	20-29	6	3,8542	0,98240	1,329	0,263	-
		30-39	25	3,2000	1,06311			
		40-49	42	3,3958	0,75553			
		50-59	40	3,6219	0,80736			
		60 ve üzeri	22	3,2898	1,10827			
E-Uygulamaların Takibi ve Görüşler	Yaş	20-29	6	4,2500	1,11803	2,800	0,029	50-59 ve 60 üzeri
		30-39	25	3,7700	1,38617			
		40-49	42	3,8810	0,97098			
		50-59	40	4,2250	0,74636			
		60 ve üzeri	22	3,3295	1,24973			

Tablo 8’de yer alan bilgilere göre yaş ile e- uygulamaların faydalılığı ve e- uygulamaların değerlendirilmesi alt boyutlarında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Bu nedenle H_{1b} ile H_{2b} hipotezleri desteklenmemiştir. E-uygulamaların takibi ve görüşler alt boyutunda ise anlamlı ilişki tespit edilmiştir. H_{3b} hipotezi desteklenmektedir. E-uygulamaların takibi ve görüşler alt boyutunda gruplar arasındaki ilişkinin tespit edilebilmesi için Post-Hoc çoklu karşılaştırma testlerinden Tukey analizi uygulanmıştır. Bu analiz sonucunda 50-59 yaş aralığı ($\bar{x}=4,2250$, $ss=0,74636$) ile 60 yaş ve üzeri ($\bar{x}=3,3295$, $ss=1,24973$) SMMM’ler arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. 50-59 yaş aralığındaki SMMM’lerin 60 yaş ve üzerindeki SMMM’lere göre e-uygulamaların takibini daha fazla yaptığı ve konu ile ilgili daha fazla görüşünün olduğu söylenebilir.

Tablo 9’da mesleki deneyim değişkenine göre Anova testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 9. Mesleki Deneyim Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları

		N	X̄	SS	F	p	Post-Hoc	
E-Uygulamaların Faydalılığı	Mesleki Deneyim	1-5	22	3,4886	0,98275	0,459	0,766	-
		6-10	14	3,5536	0,64018			
		11-15	23	3,2065	1,05675			
		16-20	20	3,3542	1,08245			
		21 ve üzeri	56	3,4315	0,74926			
E-Uygulamaların Değerlendirilmesi	Mesleki Deneyim	1-5	22	3,5341	1,0265	1,482	0,211	-
		6-10	14	3,1964	0,90765			
		11-15	23	3,1467	0,94196			
		16-20	20	3,3125	1,05483			
		21 ve üzeri	56	3,6049	0,76973			
E-Uygulamaların Takibi ve Görüşler	Mesleki Deneyim	1-5	22	4,0227	1,10170	3,255	0,014	11-15 ve 21 yıl üzeri
		6-10	14	4,2321	1,14968			
		11-15	23	3,2500	1,22474			
		16-20	20	3,6875	1,26926			
		21 ve üzeri	56	4,0848	0,82473			

Yukarıda yer alan sonuçlar incelendiğinde e-uygulamaların faydalılığı ve e-uygulamaların değerlendirilmesi alt boyutlarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu sonuçlar kapsamında araştırmanın hipotezlerinden H_{1c} ve H_{2c} desteklenmemektedir. Ancak e-uygulamaların takibi ve görüşler alt boyutunda anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

ve H_{3c} hipotezi desteklenmektedir. Gruplar arası ilişkinin tespit edilmesi için yine Tukey analizinden yararlanılmıştır. Analiz sonucuna göre 11-15 yıl arasında ($\bar{x}=3,2500$, $ss=1,22474$) mesleki deneyime sahip SMMM'ler ile 21 yıl ve 21 yıldan uzun süre ($\bar{x}=4,0848$, $ss=0,82473$) mesleki deneyime sahip SMMM'ler arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır. 21 yıl ve üzerinde mesleki deneyime sahip olan SMMM'lerin 11-15 yıl aralığında mesleki deneyime sahip olan SMMM'lere göre daha fazla e-uygulamalar konusunda görüşünün olduğu ve konu takibi yaptığı söylenebilir.

Tablo 10'da mükellef sayısı değişkenine göre Anova testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 10. Mükellef Sayısı Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları

			N	X	SS	F	p	Post-Hoc
E-Uygulamaların Faydalılığı	Mükellef Sayısı	1-25	48	3,4358	0,91420	0,702	0,553	-
		26-50	33	3,5556	0,77886			
		51-100	45	3,2963	0,95157			
		101 ve üzeri	9	3,2130	0,75704			
E-Uygulamaların Değerlendirilmesi	Mükellef Sayısı	1-25	48	3,3906	0,91480	0,298	0,827	-
		26-50	33	3,5076	0,73616			
		51-100	45	3,4583	1,03043			
		101 ve üzeri	9	3,2083	0,92068			
E-Uygulamaların Takibi ve Görüşler	Mükellef Sayısı	1-25	48	3,9063	1,14463	0,203	0,894	-
		26-50	33	3,9545	0,90669			
		51-100	45	3,7944	1,18620			
		101 ve üzeri	9	4,0278	0,97183			

Tabloda yer alan sonuçlara göre mükellef sayısı ile alt boyutlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Bu nedenle H_{1d} , H_{2a} ve H_{3a} hipotezleri desteklenmemektedir. SMMM'lerin mükellef sayıları e-uygulamaların faydalılığı, değerlendirilmesi, takibi ve konu ile ilgili görüş sunmalarında bir etken değildir.

Hipotezler genel olarak değerlendirildiğinde ana hipotezler H_1 , H_2 ve H_3 desteklenmemektedir.

5. Sonuç

Dünyada muhasebe mesleğinin yaklaşık beş bin yıllık bir geçmişi bulunmaktadır. Ancak o tarihlerde muhasebe mesleğinin daha çok kaydetme fonksiyonu ön plana çıkmıştır. Kayıt işlemleri ise kil tabletlere ya da deri üzerine yazılarak yapılmıştır. Son yüzyıla girdiğimizde muhasebe alanında çok hızlı değişimler yaşanmaya başlamıştır. Bunun somut örneğini 1929 dünya ekonomik krizinden sonra daha çok görmeye başladık. Artık muhasebenin bir kayıtlama fonksiyonundan çok analiz ve yoruma doğru evrildiğini görmekteyiz. Türkiye'de muhasebe mesleği 1989 yılında yasal bir statüye kavuşmuştur. 1992 yılında çıkartılıp, 1994 yılında yürürlüğe giren Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile tek düzen hesap planı uygulanmaya başlanmıştır. Ancak yine de meslek mensupları muhasebe işlemlerini elle yapmak durumunda kalmışlardır. Yani mürekkepli kalem ve noter onaylı defterler kullanılmıştır. İki binli yıllara geldiğimizde küreselleşmenin dünya genelinde her şeyi değiştirmeye başladığı bir dönemi, daha hızlı bir şekilde yaşamaya başlarken muhasebe bilgi sisteminin bunun dışında kalması beklenemezdi ve öyle de oldu. Artık meslek mensupları işlemlerini bilgisayar ortamında ve muhasebe yazılımlarını da kullanarak yapmaya başladı.

Serbest muhasebeci mali müşavirler, yeminli mali müşavirler ve denetçiler bilişim teknolojilerinde kullanılan gelişmeleri yakından takip ederek iş yaşamlarına entegre etmektedir. Elektronik işlemlerin hızlı bir şekilde iş hayatına girmesi nedeniyle ortaya çıkan sorunlar eğitim, uygulama ve gerekli usul ve esasların yayınlanması ile giderilmeye çalışılmaktadır. Ancak kullanıcıların elektronik işlemler ile ilgili tutum ve görüşleri hakkında daha fazla bilgi sahibi olunması gerekmektedir.

Bu çalışma serbest muhasebeci mali müşavirlerin e-muhasebe uygulamaları konusundaki tutumlarını ölçmek amacıyla yapılmıştır. SMMM'lere uygulanan anketten

elde edilen veriler SPSS 21 programında analiz edilmiştir. Çalışmanın amacı doğrultusunda e-uygulamaların faydalılığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı'nun e-uygulamalarının değerlendirilmesi, muhasebe meslek mensuplarının e-uygulamalar ile görüşleri ve e-uygulamalara ilişkin önerileri bağımsız örneklem t testi ve ANOVA testi uygulanarak test edilmiştir. Böylece ölçekte yer alan boyutlar dikkate alınarak oluşturulan hipotezler araştırılmıştır. "H_{3b}. Muhasebe meslek mensuplarının yaşları ile e-muhasebe konusundaki gelişmeleri takip durumları ve bu konudaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki vardır" hipotezi anlamlı bulunarak kabul edilmiştir. Bu sonucun Elçin vd.'nin çalışmasındaki sistemdeki eksiklikler ve yaş değişkeni arasında anlamlı ilişki bulması ile örtüştüğü söylenebilir. Çünkü çalışmamızın üçüncü boyutunda yer alan ifadelerden, "e-uygulamalarla ilgili gelişmelerin devam etmesi ve bunun muhasebe uygulamalarının tamamına yansıtılması gerekir" ifadesine verilen yanıtların ortalaması 3,95, "e-uygulamaların kullanılması için eğitim alınması gereklidir" ifadesinde 3,76 ve "e-uygulamalardan faydalanan kişi sayısının artması için devlet tarafından teşvik projelerinin düzenlenmesi gereklidir" ifadesinde 3,90'dır. Bu sonuçlar SMMM'lerin sistemde bazı eksikliklerin olduğunu düşündüklerini destekler niteliktedir. Ayrıca "H_{3c}. SMMM'lerin mesleki deneyimleri ile e-muhasebe konusundaki gelişmeleri takip durumları ve bu konudaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki vardır" hipotezi de anlamlı bulunarak kabul edilmiştir. Bu sonuç ise Ulusan ve Bozkurt (2021) tarafından yapılan çalışma ile uyumlu değildir. Araştırmanın diğer hipotezleri anlamlı bulunmadığı için desteklenmemiştir. Benzer sonuçlar Kavcı ve Ercan'ın 2022 yılında yapmış olduğu çalışmada da görülmektedir. Akdoğan ve Süklüm (2019) tarafından yapılan Çorum il merkezinde SMMM'lerin yaratıcı muhasebe algılarına yönelik araştırmalarında da demografik özellikler ile algılarının değişmediği sonucuna ulaşılmıştır. Genel olarak çalışma değerlendirildiğinde SMMM'lerin e-muhasebe uygulaması konusundaki ifadelerde kararsızlık yaşadıkları söylenebilir. Bu nedenle SMMM'lerin görüşlerini dikkate alarak eğitim programlarının hazırlanması ve karşılaştıkları sorunların çözümlenerek daha verimli çalışma ortamının oluşturulması önerilmektedir. Bu çalışma sadece Çorum ilinde gerçekleşmiştir gelecek çalışmalarda farklı iller örnekleme dahil edilebilir.

Kaynakça

- Akdoğan, H., Süklüm, N. (2019). Muhasebe meslek mensuplarının yaratıcı muhasebe algı düzeylerinin tespiti: Çorum ili uygulaması, *Uluslararası Ekonomi, İşletme ve Politika Dergisi*, 3(2), 219-238. <https://doi.org/10.29216/ueip.582955>
- Akdoğan N., Akdoğan M.U. (2018). Büyük veri bilişim teknolojisindeki gelişmelerin muhasebe uygulamalarına ve muhasebe mesleğine etkisi, *Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi*, (55), 1-14.
- Apalı, A. (2020). E-dönüşümün muhasebe meslek mensuplarında memnuniyet düzeyi: Bursa ili örneği. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 579-596.
- Bayraktar, C., Yıldırım, M. (2017). E- belge sistemleri üzerine davranışsal tutum ve kullanım niyetlerinin incelenmesi: Karabük ili muhasebe meslek mensupları örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (75), 95-114. <https://doi.org/10.25095/mufad.399884>
- Bayram N. (2012). *Veri analizi*, Ankara, Siyasal Kitabevi.
- Bozkurt, E. (2020). Muhasebede e-fatura, e-defter: yozgat'ta faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının e-fatura ve e-defter uygulamalarına karşı tutumları. Yüksek lisans tezi, Yozgat Bozok Üniversitesi.
- Deniz, F., Güngör Tanç, Ş. (2020). Muhasebe meslek mensuplarının muhasebe uygulamalarındaki e-dönüşüm sürecine ilişkin görüş ve beklentileri: Hatay ili örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 23(2), 622-636. <https://doi.org/10.29249/selcuksbmyd.804296>
- Elçin, R., Gerekan, B., Usta, M. (2018). E-fatura, e-defter ve e-arşiv uygulamalarına geçiş sürecinde yaşanan sorunlar: serbest muhasebeci mali müşavirler üzerine bir araştırma, *Mali Çözüm Dergisi*, Mart-Nisan(146), 13-43.
- Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB). (2024). E-işlemler. <https://www.gib.gov.tr/> Erişim Tarihi: 31.01.2024.

- Gönen, S., Solak, B. (2017) Maliye Bakanlığı e-dönüşüm sürecinin muhasebe meslek mensupları açısından değerlendirilmesine ilişkin bir alan araştırması, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Ekim, (76), 63-80. <https://doi.org/10.25095/mufad.400219>
- Karasioğlu, F., Garip, O. (2019). E-muhasebe uygulamaları kapsamında güncel sorunlar ve çözüm önerileri: Karaman'da bir araştırma, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22(2), 433-446. <https://doi.org/10.29249/selcuksbmyd.540741>
- Kavcı, T., Ercan, C. (2022). Muhasebe meslek mensuplarının e-muhasebe uygulamalarına ilişkin tutumlarına yönelik bir araştırma. *G.Ü. İslahiye İİBF Uluslararası E-Dergi*, 6(6), 1-16.
- Onan, F. (2023). Muhasebe Mesleğinde yaşanan teknolojik gelişmelerin meslek mensupları ekseninde değerlendirilmesi. Tezsiz Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi.
- Pusmaz, T., Özulucan, A. (2021). Muhasebe meslek mensuplarının dijital muhasebe okuryazarlık düzeylerinin tespiti üzerine Kayseri ve Niğde illerinde bir araştırma. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(4), 1431-1452. <https://doi.org/10.25287/ohuiibf.894020>
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.), Boston: Allyn and Bacon.
- Tuğay, O., Güler, A. (2021). Elektronik muhasebe uygulamaları konusunda muhasebe meslek mensuplarının görüşleri: Isparta ilinde bir araştırma, *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 14(2), 695-726. <https://doi.org/10.29067/muvu.705569>
- Tuğay, O., M. B. Kılıç. (2017). "Muhasebe meslek mensuplarının meslek etiğine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlilik ve güvenilirlik çalışması", *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 19(3), 760-780.
- Uluslan, H., Bozkurt, E. (2021). Yozgat'ta faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının e-fatura ve e-defter uygulamalarına karşı tutumları. *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 14(1), 1-44. <https://doi.org/10.29067/muvu.699708>

Çıkar Çatışması: Yoktur.

Finansal Destek: Yoktur.

Etik Onay: Bu çalışma için etik onay, Hitit Üniversitesi Girişimsel Olmayan Etik Kurulu'ndan 03.07.2023 tarih ve 2023/214 sayılı olarak alınmıştır.

Yazar Katkısı: Ela HIÇYORULMAZ (%60), Habib AKDOĞAN (%40)

Conflict of Interest: None.

Funding: None.

Ethical Approval: The approval of the Hitit University Non-Interventional Research Ethics Board no 2023/214 dated 03.07.2023 was obtained for this study.

Author Contributions: Ela HIÇYORULMAZ (60%), Habib AKDOĞAN (40%).
